

De menselijke ontwikkeling heeft veelzijdige inhouden nodig

De zienswijze dat de mens enkel een fysisch lichaam is en dat ook het bewustzijn en zelfs ziekte vanuit het lichaam komt, is een mensbeeld dat vanaf de nieuwe tijd¹ ingang vindt. Daarom kunnen we eens kijken naar de etymologische betekenis van 'mens', die vooral de verbinding maakt met geest of denken². Ook de bekende Latijnse uitspraak 'mens sana in corpore sano' betekent in tegenstelling tot wat we denken meer dan 'een gezonde geest in een gezond lichaam'. Het volledige citaat van de Romeinse dichter Juvenalis, is: orandum est ut sit mens sana in corpore sano, wat zoveel betekent als "een mens moet bidden voor een gezonde geest in een gezond lichaam" en betekent dus iets fundamenteel anders.

Ook nu zijn er leraars die een mens niet als iets louter fysieks zien, maar iedere mens waarderen als een uniek geestelijk wezen met een eigen denk-, voels- en wilsvermogen³ en daardoor in een voortdurende ontwikkeling is. Door je voorstellingen te maken gebruik je je denkvermogen als een praktisch instrument en groei je in je persoonlijkheid, in je sociabiliteit en zelfs in je gezondheid. Zelfs als we naar de yoga kijken, die in het Westen vooral gezien wordt als een bewegingsvorm om je te ontspannen, is de diepere betekenis van yoga, zowel vroeger als nu, een intensieve zoektocht naar de geest en hoe je deze geestelijke kracht in jezelf, in je denken en in je gevoelsleven tot ontwikkeling brengt.

Door de Corona crisis moeten we nu dit lichaam, wat nu gezien wordt als ons hoogste goed, beschermen door binnen te blijven. Daarom is het eens interessant, om los van alle cijfers en los van hoe je tegenover deze ziekte staat, je eens de vraag te stellen welke uitwerking deze aanpak heeft op onze menselijke ontwikkeling. Als je nu het nieuws volgt dan merk je dat het nieuws heel eenzijdig is, andere items nog nauwelijks aan bod komen, waardoor het bewustzijn steeds vanuit dezelfde invalshoek informatie te verwerken krijgt. Dit gebrek aan geestelijke inhouden met daarbovenop minder sociale contacten heeft wel degelijk een nefaste uitwerking op je ontwikkeling, want om werkelijk in een goede gezondheid te blijven heb je dagelijks sociale contacten, aangename en verruimende gevoelens, afwisselende inhoudelijke gesprekken met meerdere personen nodig. Een mens is een heel sociaal wezen dat door de meest veelzijdige en diverse fysieke verbindingen in een gestage ontwikkeling is.

De angsten die nu heersen en de noodzakelijke langdurige beperkingen die nu als maatregelen gelden, zorgen ervoor dat velen niet in gunstige ontwikkeling maar, eerder in een mentale en sociale terugtrekking komen. Ze gaan in hun ontwikkeling niet vooruit, maar keren terug. Dit drukt zich uit in angsten, angst om met elkaar te praten, verlies aan zelfvertrouwen, het vertrouwen in het leven⁴,... Door deze levenswijze lang aan te houden ontstaat er een meer schizoïde maatschappij van mensen die niet meer naar buiten zullen komen. Zo ontstaat er een contactarme maatschappij.

Helaas denken ook velen dat deze situatie snel zal veranderen eenmaal de maatregelen voorbij zullen zijn⁵. Ik ga ervan uit dat deze tendensen van angsten nog even zullen aanslepen en dat deze angsten zich bij velen geïnternaliseerd zullen hebben en dat ze moeilijkheden zullen ervaren om hun persoonlijke ontwikkeling verder te zetten. Ze zullen moeilijkheden ondervinden om terug onder de mensen te komen, storingen in het

relatieleven, zelfvertrouwen,... met alle gevolgen vandien voor de algemene mentale en lichamelijke gezondheid.

Het punt is dat de berichtgeving vanuit het fysische aspect vertrekt, maar ook zo massaal is dat de eigen beslissingskracht en het eigen beslissingsrecht afgegeven is. Dit betekent een heel sterke inbreuk op de persoonlijke ontwikkeling en op de vrijheid van de mens.

¹ Vanaf de jaren 1500 maakt deze visie, de mens als fysisch lichaam, meer ingang. Vele wetenschappers en geneeskundigen houden enkel rekening met het lichaam en het gezond houden van het lichaam en de rest volgt dan vanzelf. Ook economisch wordt de mens als dusdanig bekeken. Als je een goede baan hebt, genoeg verdient en je bent gezond, dan ben automatisch gelukkig. Toch blijkt het lichamelijke aspect niet noodzakelijk overeen te komen met het aspect van geluk, hier liggen nog andere factoren, imponderabele factoren aan de basis van een gelukkig bestaan.

² Op Wikipedia vind je het volgende: "mens" is het is een variant van "man" (Duits *Mann*, Engels *man*), dat uiteindelijk zou teruggaan op een Indo-Europese stam **man-*: "denken" of **ma-*: "meten". Deze stam treft men aan aan in Latijn *mens*, *mentis*: "geest, verstand" (vergelijk Engels *mind*), *memoria*: "geheugen, herinnering", Grieks *menos*: "geest", *mnèmè*: "geheugen", Sanskriet *man-*: "denken, geest", Russisch *mnit'* "menen, denken"², <https://nl.wikipedia.org/wiki/Mens>.

³ Zie de rijke literatuur van HG en Rudolf Steiner. Zij benaderen de mens niet alleen als een lichaam. Het lichaam is het eindresultaat dat uit het denken ontstaan is. Het lichaam is het instrument waarmee het bewustzijn en uiteindelijk de geesteskracht (dat vrij staat tegenover het lichaam) werkt.

⁴ Momenteel komen uit rusthuizen, van mensen die alleen in een appartement wonen, ook uit landen zoals Italië waar mensen voor lange tijd zelfs niet op hun balkon mochten staan, berichten van mensen die liever zouden sterven dan onder dergelijke onmenselijke omstandigheden verder te moeten leven.

⁵ Ook op economisch vlak beginnen meer en meer mensen in te zien dat dergelijke maatregelen heel nefaste gevolgen zullen hebben: <https://www.tijd.be/opinie/column/de-coronabubbel/10220129.html>.